

על קדימה ראשונה

יגאל מוסיונון: אפודים כשק

(ספרית פועלים)

כיוון ראשון למטרה. המספר אך זה יצא לשדה הקרב של הספרות. איז לו פחד מפני הנשוא, ויחי זה הקשיב ביותר; הרי שהחיים בעצמם, דומה, לא יחידותו לעולם. ניגש ושאל מלנא המאים מן המים למאדרינו, והם בוערים בידיים ומחרכים גם אותך, הקורא, בהבל זה העולה מהם. צרות ביכוריו מכיל שנישעשע סיפורים מתוך ההוי הארץ־ישראלית, על רקע מאורעות ומעשים של אור הבורק הזה. אחד הגבורים, אשר נהג חבר ראת אותם מבשרו, היו, לדבר בלשון הבלתי מעודנת של הלוחם, „משקיע כל אוננו ודעתו בשניים בלבד, הגנה ונשיטה, ואמנם שני שרשים גלויים לעלילותיו שלו: גבורה וגבורות.

המחבר, שומר וחלוץ, מרבה לתאר מבני כביבתו ומבנותיו, אנשי הקומונה העברית, שליחי העם ובחיריו, חיילי המצוה הגדולה, לא יוצאים עם זאת מכלל „בשר ודם“. הם המגשימים, בגופם ובנפשם, את משאת הנפש; וגופם ונפשם אינם חדלים לתבוע את שלהם... הגנה התקשרות וניתוק יחד סימ, קנאה ובגידה והרעלת דמי ירדנות וקירבה; ובו בזמן כולם, כשומרי גבול וכמסיגי גבול, ממלאים את התפקיד מילוי עליון, סרים בכל מאדם למשמעתה המחמירה של האומה. הגבנית. סתידה היא, או ביתר דיוק, קרע, בקיע, יש ונקרא לזה חטא ללא כפרה, יש ונמצא כאן את הרקע הווי והסכע לתיים המאומצים, העל־טב־עיים האלה. אך ברור, שהמציאות הזאת מעיקה על לב משורר, ומה גם אם הוא עצ־מו חי אותה כולה, בלא־יודעים וביודעים גם יחד, בשני היצרים, כתיבתו של זה כמותה כהווייתו קנאית היא, תובעת, נוק־מת, נוסרת. „נוגע בדבר“ בתכלית. אף לא יאבה להסתיר זאת כל עיקר; ושבתו זה הוא גם חסדו.

מעצם הכתיבה לא מוכר כי מתחיל לפ־נינו. אמנם, חקבע השפעות בלשונו (עשי־רה, אף מפתח כשהיא לעצמה), גם במבנה סיפוריו (מהם הבנויים יפה), אפילו בתפיר שתר (שהיא ודאי שלו, ועם זאת משותפת לו עם קודמים לו, בני מחנות אחרים); ואולם כשרון שאינו מוטל בספק מפלס לו כאן נתיב. ואם נגיד, כי דבריו משאירים בנו רושם צורב, דרי הודינו בו ברושם, מה שיש, לדעת, לערער על ספוריו, הוא בעיון החילה. מפאת הריאליות, דומה, כי הכל כאן „בסדר“. אף זאת שהמספר, כאמור, לא השתחרר מן האזיקים המיוחדים לעול־מו, לא צריך היה סן הסתם ליטול מערך יצירתו שהיא ודאי בחינת אמונת אומן. ואשר לסתירה בין ארציות לשמימיות, שהיא, לכאורה, ענין המעמדים המכריעים בסיפוריו, הרי גופי חיים הם והאמנות יוג־קת כאום. אלא מהו המתנגש בתי החלוצים המחוארים כאן: האידיאל החדש והמוחלט, היוצא כל הכללים, בתכונות, סגולות, חול־שות אנושיות מצויות ביותר, וענין ראשון ומכריע לנו, בנסיבות שכאלה, באידיאל, היוצא דופן, במופת, ולא בשגור ובשתוק. דברים אשר בינו לבינה יכולים להיות ברומו של סיפור, דוקא אם המסגרת והרקע והכביבה לא יעלו ולא יורידו. אך ענינו בהם כתפוג כשהם מודגמים על ידי נסי־בות־חיים, אשר הרקע שלהן כשהוא לעצמו תובע הוד ועומד ברומו של עולם. ותמיד יכריע ענינו בתיים המשותפים, בעלי הפ־נים החודשות, את התענינותנו בחייו הפ־סיים של הפרט השיתופי. מראש ידענו, כי התנאים החדשים יוצרים סבכים חדשים דק למראית־עין; ואילו לאמיתו של דבר לא נשתנת האדם ולא נשתנתה הארציות שלו. תאמר, כי דוקא זאת התאוות להראות ולהוכיח? בכיבוש אמנותי של החיים לא תחדש בזה אלא מעט, ואילו מגודל החידוש הלאומי־חברתי תיטול.

זאת ועוד אחרת. ישירות־אמת מודה אף מודה ביצר המיני, כבאחד מיסודי החיים על כל התגלויותיהם, ואולם אלת־השירה נוי־רה היא, המשורר יציץ ללב האדם וייפגע, בראותו ראייה דומעת את האשה בתו־גחה, והנה יסוריו המדומים של הגבר כאין וכאפס הם לגבי המוטל עליה והשוכן בקר־בה: עצב, עצבון, מבראשית.

ביות של הסופר תענה הסובייקטיביות לא מקרה הוא. כי זכרוננו שומר ברצון יתיר על גילויי הגבול אשר בעדותו של המספר. כי הם בחינת מקור, ולסובייקטי־של הקורא מענה מלא. הסופר יהיה פופתע לשמוע, כי פרט קטן זה, שהוא מז־פירו דרך אגב: התינוקות בבית הילדים אינם יכולים להירדם בלילות שקטים, כי לימודי־שארץ־יריות הם, — מכריע במשטר זה האכזרית את נוחח נפשו של מי שהוצג לנו כגבור ראשי בסרגדית של החיים. בגדול שבסיפוריו גולל לפנינו מגילת חיי אדם שקינא לאשתו והיה ממית את החשוד בעיניו, אלמלא הקדימתהו מיתתו של זה מיתת־גבור. הקנאי לא מצא, כי מאשמתו נפל ארצה; דעתו חלשה עליו ובאין־מוצא איבד את עצמו לדעת. המספר מוסר לנו את הפרטים ופרטי הפרטים של העלילה. גבורו נמצא אשם בנקודה אחרת, שהוא לא ירגיש עצמו אשם בה כל עיקר; בעצמו לא הקפיד על ידושת גישואיו והפר את בריתו ללא סוסר־כליות. תראה בעל־ל: הגורמים הא־לה אינם מצטרפים לגורל שיכריע גם אר־הנו. לא נגיד, כי המספר יחדל מאלה; לא יתוור ויתנסה שוב בהוצאת העוקץ שחוד לבשרו. אך אולי יגיע אל החידוש והכיבוש, אם יתרכז במבדיל את החברה החלו־צית מן החברה המוסכמת. בתנאי חיים שכאלה יכולה, למשל, להתעורר השאלה אם הפרט לשאי בכלל לקפח חיו על צערו ואכזבתו האישיים הם. הגנה בעית, אנושית־חינוכית, אשר גם האמן נדרש להתגנצו אתה.

עמנואל בן־גוריון